

IFRS S1: BARQARORLIK BILAN BOG'LIQ AXBOROTLARNING MOLIVAVIY HISOBOTLARDA AKS ETTIRILISHI

PhD, dots. **Imamova Nasiba**

International School of Finance Technology and Science

ORCID: 0009-0004-1970-1349

imamovan14@gmail.com

Annotatsiya. IFRS S1 (International Financial Reporting Standards) barqarorlik bilan bog'liq moliyaviy axborotlarni oshkor qilish bo'yicha umumiy talablarni belgilaydi. Ushbu standartning asosiy maqsadi tashkilotlarga barqarorlikka oid risklar va imkoniyatlar haqida aniq va shaffof axborot taqdim etishga yordam berishdir. IFRS S1, moliyaviy hisobotlar orqali tashkilotlarning barqarorlik bilan bog'liq risklari va imkoniyatlari haqida muhim axborotni oshkor qilishni ta'minlaydi, bu esa investitsiya qarorlarini qabul qilishda foydalanuvchilarga yordam beradi. IFRS S1 moliyaviy hisobotlarda barqarorlikka oid ma'lumotlarni oshkor qilishni yagona formatda talab qiladi, natijada global moliyaviy hisobotlarning taqqoslanishini va tushunarli bo'lishini ta'minlaydi. Bu standart moliyaviy boshqaruvni optimallashtirish va tashkilotlarning uzoq muddatli barqaror rivojlanishiga hissa qo'shishni maqsad qiladi. Mazkur maqolada korxona barqarorligi bilan bog'liq moliyaviy axborotlarning moliyaviy hisobotlarda aks ettirilish jarayonlari ko'rib chiqilgan

Kalit so'zlar: moliyaviy hisobotlar, risk, barqarorlik standartlari, moliyaviy axborotlar, moliyaviy hisobot xalqaro standartlari.

МСФО S1: ОТРАЖЕНИЕ В ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ ИНФОРМАЦИИ, СВЯЗАННОЙ С УСТОЙЧИВЫМ РАЗВИТИЕМ

PhD, доц. **Имамова Насиба**

International School of Finance Technology and Science

Аннотация. IFRS S1 Международные стандарты финансовой отчетности устанавливает общие требования к раскрытию информации о рисках и возможностях, связанных с устойчивостью. Основная цель этого стандарта — помочь организациям предоставить точную и прозрачную информацию о рисках и возможностях, связанных с устойчивостью. IFRS S1 обеспечивает раскрытие важной информации о рисках и возможностях, связанных с устойчивостью, через финансовые отчеты, что помогает пользователям принимать инвестиционные решения. Стандарт требует раскрытия информации о рисках и возможностях, связанных с устойчивостью, в едином формате в финансовых отчетах, что способствует сопоставимости и понятности глобальных финансовых отчетов. Этот стандарт направлен на оптимизацию финансового управления и способствует долгосрочному устойчивому развитию организаций. В данной статье рассматриваются процессы отражения информации о рисках и возможностях, связанных с устойчивостью, в финансовых отчетах.

Ключевые слова: финансовая отчетность, риск, стандарты устойчивого развития, финансовая информация, международные стандарты финансовой отчетности.

IFRS S1: REFLECTION OF SUSTAINABILITY-RELATED INFORMATION IN FINANCIAL STATEMENTS

PhD, assoc. prof. **Imamova Nasiba**
International School of Finance Technology and Science

Abstract. *IFRS S1 International Financial Reporting Standards establishes general requirements for disclosing information about sustainability-related risks and opportunities. The primary goal of this standard is to help organizations provide accurate and transparent information about sustainability-related risks and opportunities. IFRS S1 ensures the disclosure of important information about sustainability-related risks and opportunities through financial reports, which assists users in making investment decisions. The standard requires the disclosure of sustainability-related information in a unified format in financial reports, which enhances the comparability and clarity of global financial reporting. This standard aims to optimize financial management and contribute to the long-term sustainable development of organizations. This article discusses the processes of reflecting sustainability-related risks and opportunities in financial reports.*

Keywords: *financial reporting, risk, sustainability standards, financial information, International Financial Reporting Standards (IFRS).*

Kirish.

So'nggi yillarda global moliyaviy bozorlar va investorlar kompaniyalarning barqarorlikka oid faoliyatini tobora ko'proq e'tiborga olmoqda. Ayniqsa, iqlim o'zgarishi, atrof-muhitga ta'sir, ijtimoiy mas'uliyat kabi omillar kompaniyalar qiymatini, tavakkalchiliklarini va uzoq muddatli muvaffaqiyatini belgilovchi muhim omillarga aylangan. Shu boisdan, 2023-yil iyun oyida qabul qilingan **IFRS S1** standarti kompaniyalar uchun barqarorlik bilan bog'liq axborotni qanday oshkor qilish kerakligini belgilab beradi. IFRS S1 – Barqarorlik bilan bog'liq moliyaviy axborotni oshkor qilish bo'yicha umumiy talablar va IFRS S2 – Iqlim bilan bog'liq oshkor etishlar, ISSB (Xalqaro Barqarorlik Standartlari Kengashi) tomonidan 2023-yil iyun oyida e'lon qilingan bo'lib, ular birinchi xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga asoslangan barqarorlik bo'yicha oshkor qilish standartlaridir. IFRS S1 barqarorlik bilan bog'liq moliyaviy axborotning to'liq to'plamini taqdim etish uchun umumiy talablarni belgilaydi.

Adabiyotlar sharhi.

Crowther va Keatinglar o'z maqolasida IFRS S1 va ESG hisobotlarini birlashtirishning ahamiyatini tahlil qilishadi. Ular, shuningdek, barqarorlik bilan bog'liq tavakkalchiliklar va imkoniyatlar haqida axborot berishning kompaniyalar uchun qanday ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadilar. (Crowther va Keating, 2023). Moon maqolasida, IFRS S1 ning barqarorlikni boshqarishdagi o'rni va uning korporativ boshqaruvga ta'siri haqida tahlil qiladi. U, shuningdek, tashkilotlarning barqarorlikka oid tavakkalchiliklarni qanday boshqarishlari va hisobot berishlari kerakligini tushuntiradi. (Moon, 2023). Roberts o'z maqolasida IFRS S1 ning amalga oshirilishidagi qiyinchiliklar va amaliy muammolarni ko'rib chiqadi. U tashkilotlar uchun bu yangi standarti qanday qilib samarali joriy qilishni muhokama qiladi. (Roberts, 2024). Healy va Palepu ushbu maqolada barqarorlikka oid axborotlarni oshkor qilishning kompaniyalar strategiyalariga qanday ta'sir ko'rsatishini o'rganishadi. Ular IFRS S1 ning uzoq muddatli qarorlar qabul qilishda qanday ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadilar. (Healy va Palepu, 2024). Ushbu maqolada, olim barqarorlikka oid ko'rsatkichlar va maqsadlarni o'lchashning muhimligini tahlil qiladi. U, shuningdek, IFRS S1 ning tashkilotlarga o'lchovlar va maqsadlar belgilashda qanday yordam berishini ko'rib chiqadi. (Smith, 2024). IFRS S1 – Barqarorlik bilan bog'liq moliyaviy axborotni oshkor qilish bo'yicha umumiy talablarning maqsadi shundan iboratki, tashkilot o'zining barqarorlikka oid tavakkalchiliklari va

imkoniyatlari haqida axborot taqdim etishi kerak, bu axborot umumiy maqsadlarda moliyaviy hisobotlardan foydalanadigan asosiy foydalanuvchilarga tashkilotga resurs taqdim etish bilan bog'liq qarorlar qabul qilishda foydali bo'lishi kerak. (IFRS S1, 2023). IFRS S1 quyidagi ma'lumotlarni oshkor qilish talablarini belgilaydi, ular kompaniyaning barqarorlik bilan bog'liq tavakkalchiliklari va imkoniyatlariga tegishlidir. Xususan, kompaniya quyidagilar haqida axborot taqdim etishi lozim:

- kompaniya tomonidan barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlarni kuzatish, boshqarish va nazorat qilishda qo'llaniladigan boshqaruv jarayonlari, nazoratlar va tartib-qoidalar;

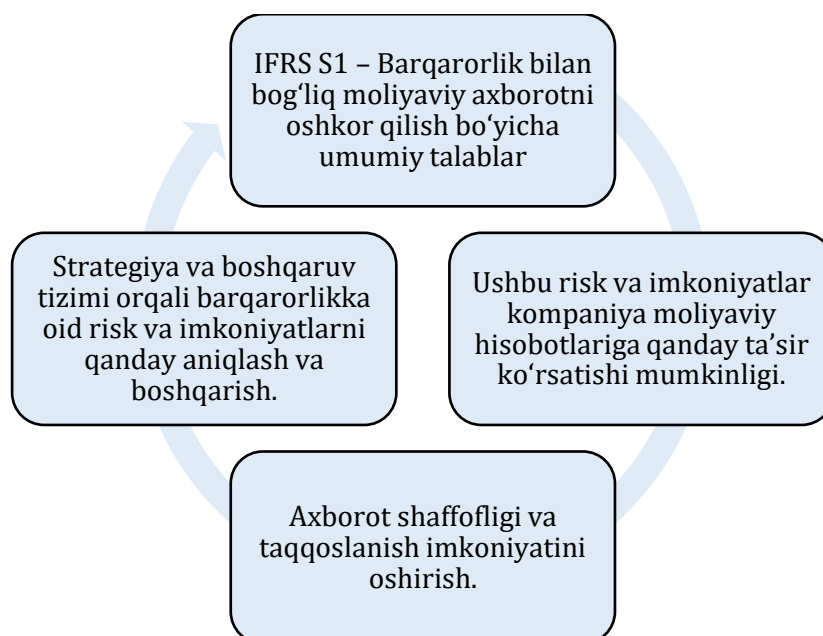
- kompaniyaning barqarorlik bilan bog'liq tavakkalchiliklar va imkoniyatlarni boshqarish strategiyasi;

- kompaniya tomonidan ushbu tavakkalchiliklar va imkoniyatlarni aniqlash, baholash, ustuvorlashtirish va kuzatishda qo'llaniladigan jarayonlar;

- kompaniyaning barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlarga nisbatan faoliyati, shu jumladan tashkilot belgilagan yoki qonun hamda me'yoriy hujjatlar bilan belgilangan maqsadlar sari erishilgan natijalar.(ifrs.org, 2025)

Tahlil va natijalar muhokamasi.

IFRS S1 – Barqarorlik bilan bog'liq moliyaviy axborotni oshkor qilish bo'yicha umumiy talablar – bu kompaniyalar uchun barqarorlikka oid axborotni moliyaviy hisobdorlik doirasida qanday tarzda, shaklda va mazmunda taqdim etish kerakligini aniqlab beruvchi xalqaro standartdir. Bu standart kompaniyaning moliyaviy ahvoriga bevosita yoki bilvosita ta'sir qiluvchi barqarorlik omillarini oshkor etishni talab qiladi. IFRS S1'ning asosiy maqsadi – investorlar va manfaatdor tomonlarga kompaniyaning uzoq muddatli qiymatini aniqlash va baholashda yordam beruvchi axborotni taqdim etishdir.

1-rasm. IFRS S1 – Barqarorlik bilan bog'liq moliyaviy axborotni oshkor qilish bo'yicha umumiy talablar

Manba: IFRS S1 – Barqarorlik bilan bog'liq moliyaviy axborotni oshkor qilish standarti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirilgan.

IFRS S1 mustaqil standart bo'lishiga qaramay, u odatda **IFRS S2 – Iqlim bilan bog'liq oshkor etishlar** bilan birgalikda qo'llaniladi. IFRS S1 umumiy talablarni belgilasa, IFRS S2 iqlim mavzusidagi maxsus oshkor etishlarni ko'zda tutadi. Shuningdek, IFRS S1 GRI, TCFD, va boshqa barqarorlik standartlariga muvofiqlikni kuchaytirish uchun ishlab chiqilgan. Ushbu

Standart tashkilotdan barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlar haqida axborot taqdim etishni talab qiladi, bu tavakkalchiliklar va imkoniyatlar tashkilotning pul oqimlariga, moliyaviy manbalarni olish imkoniyatiga yoki kapital narxiga qisqa, o'rta yoki uzoq muddatda ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ushbu Standart maqsadlari doirasida, bu tavakkalchiliklar va imkoniyatlar birgalikda "kompaniyaning istiqboliga asosli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan barqarorlik bilan bog'liq tavakkalchiliklar va imkoniyatlar" deb ataladi. Kompaniya ushbu Standartni IFRS Barqarorlik Axboroti Standartlariga muvofiq barqarorlik bilan bog'liq moliyaviy axborotlarni tayyorlash va hisobot berishda qo'llashi kerak. Kompaniyaning istiqboliga asosli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lmagan barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlar ushbu Standart doirasidan tashqarida qoladi. Boshqa IFRS Barqarorlik Axboroti Standartlari kompaniyaning aniq barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlar haqida oshkor qilishi kerak bo'lgan ma'lumotlarni belgilaydi. Kompaniya IFRS Kompaniya barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlar haqida tashkilotning istiqboliga asosli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan moddiy axborotni oshkor qilishi kerak. Barqarorlikka oid moliyaviy axborotlarni oshkor qilishida, axborot moddiy bo'ladi, agar uni chiqarib tashlash, noto'g'ri ifodalash yoki yashirish asosiy foydalanuvchilarning, ya'ni umumiy maqsadlar uchun moliyaviy hisobotlarni (moliyaviy hisobotlar va barqarorlikka oid moliyaviy axborotlarni o'z ichiga olgan) asosida qarorlar qabul qilishlariga ta'sir ko'rsatishi mumkin deb hisoblansa. Bu hisobotlar ma'lum bir hisob beruvchi kompaniya haqida axborot taqdim etadi. Agar boshqa IFRS Barqarorlik Axboroti Standarti belgilangan holatlarda boshqacha ruxsat bermasa yoki talab qilmasa, kompaniya quyidagilar haqida axborot taqdim etishi kerak:

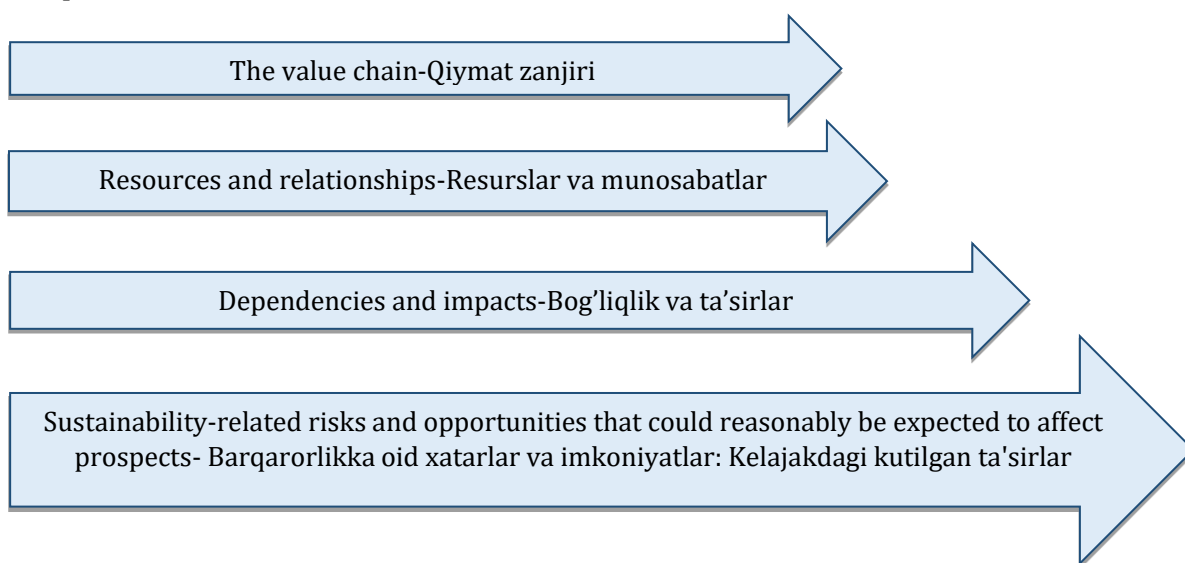
(a) Boshqaruv — Kompaniya tomonidan barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlarni kuzatish va boshqarishda qo'llaniladigan boshqaruv jarayonlari, nazoratlar va tartib-qoidalar

(b) Strategiya — Kompaniya tomonidan barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlarni boshqarishda qo'llaniladigan yondashuv

(c) Risklarni boshqarish — Kompaniya tomonidan barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlarni aniqlash, baholash, ustuvorlashtirish va kuzatish jarayonlari

(d) Ko'rsatkichlar va maqsadlar — Kompaniyaning barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlarga nisbatan faoliyati, shu jumladan tashkilot belgilagan yoki qonun hamda me'yoriy hujjatlar bilan belgilangan maqsadlar sari erishilgan natijalar.

Quyida kompaniyalar barqarorligiga oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlar tarkibini ko'rib chiqamiz.

2-rasm. Barqarorlikka oid tavakkalchiliklar va imkoniyatlar asosiy tushunchalari

Manba: ISSB Standards—Sustainability-related risks and opportunities and the disclosure of material information (2023).

Barqarorlikka oid tavakkalchiliklar (Sustainability-related risks) bu, tashkilotning kelajakdagi ish faoliyatiga va iqtisodiy barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan tavakkalchiliklardir. Tavakkalchiliklar ko'pincha atrof-muhit, ijtimoiy masalalar yoki boshqaruv tizimlariga oid bo'ladi. Masalan, iqlim o'zgarishi, tabiatni himoya qilishga oid qonunlar, yoki mehnat huquqlarining buzilishi kabi faktlar tashkilotning faoliyatini ta'sir qilishi mumkin. Barqarorlikka oid imkoniyatlar (Sustainability-related opportunities): Bu, tashkilot uchun ijobiy o'sish yoki rivojlanish imkoniyatlarini taqdim etuvchi omillarni anglatadi. Masalan, energiya samaradorligini oshirish, barqaror mahsulotlarni ishlab chiqarish yoki ijtimoiy mas'uliyatni oshirish orqali yangi bozorlarni egallash imkoniyatlari. Ushbu imkoniyatlar barqarorlikni ta'minlash va raqobatbardoshligini yaxshilash uchun imkoniyatlar yaratadi.

Qiymat zanjiri — bu mahsulot yoki xizmatni yaratish va etkazib berish jarayonida amalga oshiriladigan barcha faoliyatlar va jarayonlarning to'plamidir. Ushbu jarayonlar kompaniyaning raqobatbardoshligini oshirish va mijozlarga qiymat taqdim etishga yordam beradi. Qiymat zanjirining maqsadi — kompaniyaning operatsiyalarini yaxshilash, resurslardan samarali foydalanish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlar uchun eng yuqori qiymatni yaratishdir. Resurslar kompaniyaning o'z faoliyatini davom ettirish va rivojlantirish uchun zarur bo'lgan barcha moddiy va nomoddiy vositalar va aktivlardir. Ular kompaniyaning qiymat yaratish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Resurslar quyidagi turdagi bo'lishi mumkin:

1 jadval

Barqarorlikka oid risklar va imkoniyatlarni aniqlashda asosiy kontseptsiyalarni qo'llashga oid jarayonlar

Barqarorlikka oid xatarlar va imkoniyatlarni tashkil etuvchi asosiy tamoyillar.	Asosiy tamoyillarni qo'llash orqali barqarorlikka oid xatarlar va imkoniyatlarni aniqlash.
The value chain-Qiymat zanjiri	Tashkilot o'zining qiymat zanjirining doirasini baholaydi va uning manfaatdor tomonlar, jamiyat, iqtisodiyot va tabiiy muhit bilan bo'lgan o'zaro aloqalarini hisobga oladi.
Resources and relationships-Resurslar va munosabatlar	Kompaniya o'zining qiymat zanjiridagi resurslar va munosabatlarni hisobga oladi.
Dependencies and impacts-Bog'liqlik va ta'sirlar	Kompaniya resurslar va munosabatlarga bo'lgan qaramliklari va ta'sirini aniqlaydi.
Sustainability-related risks and opportunities that could reasonably be expected to affect prospects- Barqarorlikka oid xatarlar va imkoniyatlar: kelajakdagi kutilgan ta'sirlar	Kompaniya barqarorlikka oid xatarlar va imkoniyatlarni aniqlaydi, bu xatarlar va imkoniyatlar resurslar va munosabatlarga bo'lgan qaramliklar va ta'sirlardan kelib chiqib, uning istiqbollarga ta'sir qilishi mumkin.

Moliyaviy resurslar: kompaniyaning moliyaviy aktivlari, shu jumladan, naqd pul, investitsiyalar va kreditlar. Ular kompaniyaning operatsiyalarni moliyalashtirishga imkon beradi.

Inson resurslari (Human resources): kompaniyaning xodimlari, ularning malakasi, bilimlari, tajribasi va kompetensiyalari. Inson resurslari kompaniyaning ishlash samaradorligini oshirishda muhim o'rin tutadi.

Jismoniy resurslar (Physical resources): Fabrikalar, ofislar, uskunalar, transport vositalari va boshqa jismoniy infratuzilma. Ushbu resurslar mahsulot ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatish jarayonida zarur bo'ladi.

Texnologik resurslar: Kompaniyaning texnologiya infratuzilmasi, dasturiy ta'minot, va yangi texnologiyalar. Bu resurslar jarayonlarni avtomatlashtirish, mahsulotni yaxshilash va innovatsion imkoniyatlar yaratishda muhimdir.

Ma'lumot va bilimlar (Intellectual resources): Kompaniyaning bilim bazasi, patentlar, brendlar, tizimlar va boshqa intellektual aktivlar. Ushbu resurslar raqobatbardoshlikni oshirishga yordam beradi.

Barqarorlikka oid xatarlar — bu kompaniyaning kelajagi uchun salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan har qanday ekologik, ijtimoiy yoki boshqaruv omillaridir. Ushbu xatarlar kompaniyaning moliyaviy holati, obro'si, bozor pozitsiyasi va uzoq muddatli faoliyatini xavf ostiga qo'yishi mumkin. Yuqorida keltirilganlardan kelib chiqib barqarorlikka oid risklar va imkoniyatlarni aniqlashda asosiy kontseptsiyalarni qo'llashga oid jarayonlarni ko'rib chiqamiz

Xulosa va takliflar.

IFRS S1 korxonalar uchun barqarorlik bilan bog'liq axborotni xalqaro miqyosda bir xillikda taqdim etish imkonini beradi. Bu esa investorlar, kreditorlar va manfaatdor tomonlarga yaxshiroq tushuncha beradi, shaffoflikni ta'minlaydi va global moliyaviy barqarorlikka hissa qo'shadi. Kompaniyalar uchun endi bu talablar bajarilishi shunchaki "yaxshi amaliyot" emas, balki muhim zaruratga aylanmoqda. IFRS S1'ni muvaffaqiyatli joriy qilish esa, uzoq muddatli barqaror muvaffaqiyatga erishishda muhim omil hisoblanadi.

Xulosa sifatida quyidagilar shakllantirildi.

-IFRS S1 standarti korxonalarga barqarorlik xavf va imkoniyatlarini tizimli ravishda aniqlash, moliyaviy natijalar bilan bog'lash va manfaatdor tomonlarga ochiq ko'rinishda taqdim etishga imkon beradi.

-sanoat sektori uchun ushbu yondashuv ayniqsa dolzarb, chunki u atrof-muhitga katta ta'sir ko'rsatadi va energiya, xomashyo kabi omillarga juda bog'liq.

-kelajakda IFRS S1 va S2 standartlarini boshqa tarmoqlarga (masalan, qishloq xo'jaligi, transport, moliya) tatbiq etish orqali barqaror rivojlanishning global darajadagi monitoringi va baholash imkoniyatlari kengayadi.

-tadqiqot va ta'lim sohasi uchun bu standartlar zamonaviy moliyaviy hisobot yuritishdagi transformatsion bosqichni anglatadi, shuningdek, yangi avlod mutaxassislarini tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar/Jumepamypa/References:

Crowther, D., & Keating, G. (2023) "Corporate Sustainability and the Role of IFRS in Environmental, Social, and Governance (ESG) Reporting." *Journal of Corporate Social Responsibility*, 34(2), 155-177.

Healy, P. M., & Palepu, K. G. (2024) "The Role of Sustainability-Related Disclosures in Strategic Decision Making." *The Journal of Financial and Strategic Management*, 29(3), 111-129.

IFRS S1 (2023) *General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information* June 2023 IFRS S1 IFRS® Sustainability Disclosure Standard International Sustainability Standards Board.

ifrs.org (2025) Available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/#about>

Moon, P. J. (2023) "The Impact of IFRS Sustainability Reporting Standards on Corporate Governance." *International Journal of Financial Management*, 21(4), 290-310.

Roberts, J. H. (2024) "Challenges in Implementing IFRS S1: A Critical Review." *Accounting & Finance Journal*, 18(1), 44-62.